

Zájmové skupiny

Lobbing

Rent-seeking

přednáška PTEVS
15. 11. 2007

1

Zájmové skupiny

- skupina osob se společným zájmem
- osoba může být součástí několika zájmových skupin
- cílem je chránit a prosazovat vlastní zájmy
- zájmové skupiny x politické strany
  - nejsou zaměřeni na politickou moc
- zemědělci, lékaři, občané města...

2

Charakteristika

- k určení možné síly nátlaku
  - počet členů
  - majetnost
  - zastoupení v rozhodovacích orgánech
  - stupeň odhodlání konat
  - oblast jiných zájmových skupin

3

Možné formy

- existuje představitel x skupinová prezentace
- stupeň vnitřní organizace
- využívání formálních x neformálních cest
- (ne)ustanovení formálních institucí

4

- i když existuje společný zájem, racionální jednatel sledující svůj zájem nebude jednat za účelem naplnění společného zájmu, pokud jej k tomu nebude motivovat či nutit nějaký jiný mechanismus

(Olson, 1965)

5

Velikosti skupiny

- malá x velká skupina, řešení černého pasažérství

velká skupina:

- mechanismus selektivních podnětů
  - pozitivní
  - negativní (trestá jednotlivce při nedodržení)

6

Lobbing

- z anglického slova „lobby“ – hala, chodba, předpokoj
- vyvíjení úsilí, aby oprávněný orgán učinil požadované rozhodnutí ve prospěch zájmové skupiny

7

Charakteristiky lobbingu

- vědomé a cílené jednání
- adresát
- cílem je přesvědčit (podat informace)
- legální a etický aspekt

- umění?

8

Druhy

- „divoký lobbing“
  - na hranici etiky a práva
- „ad hoc“
  - jen v případě potřeby
- profesionální
  - systematická činnost

9

Rent-seeking

- teorie G. Tullocka (1967)
- renta = specifický příjem plynoucí z daného institucionálního uspořádání
- nevytváří novou hodnotu, tvoří náklady
- jde o distorzi, nejde o hledání ziskotvorných příležitostí

10

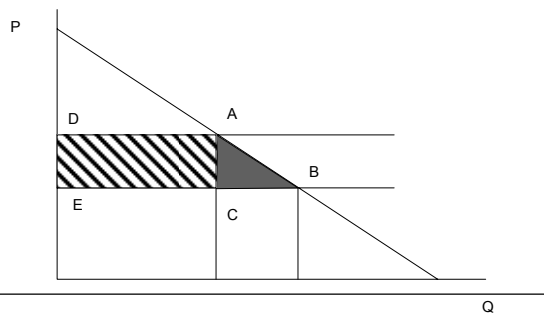

Vznik renty

11

Příklady

- letecká společnost
- vlastník a zloděj
- cla a kvóty na zboží
- ...

12

Kvantifikace renty

- Krueger (1974)
  - měření velikosti renty v ekonomice
  - Indie 7 % HDP
  - Turecko 15 % HDP
- Posner (1975)
  - USA v důsledku monopolů 3 % HDP
- Mueller (1978)
  - v USA 13 % (renta+DWL) z hrubého produktu korporací

13

Důležité implikace

- vláda může tvořit i odbourávat rentu
- čím větší bude renta, tím větší bude snaha ji eliminovat

14

Možnosti nápravy

- tvorba nových institucí (legislativa)
- úprava stávajících institucí

15

Děkuji za pozornost

16
